

سرشناسه، ابراهیمی و رکیانی، محمد، ۱۳۲۳ -

عنوان و نام پدیدآور، تاریخ اسلام / محمد ابراهیمی و رکیانی؛ تدوین نهاد نمایندگی مقام معظم

رهبری در دانشگاهها، معاونت پژوهشی دانشگاه معارف اسلامی.

مشخصات نشر، قم: نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها، دفتر نشر معارف، ۱۳۸۸.

مشخصات ظاهری، ۴۱۶ ص.

شابک، 6 - 239 - 531 - 964 - 978

فروست، مجموعه تاریخ اسلام؛ ۳۰.

وضعیت فهرست‌نویسی، فیبا

یادداشت، فهرست‌نویسی براساس جلد دوم، ۱۳۸۸.

یادداشت، کتابنامه.

مندرجات، ج ۲. از صلح مجتبی‌ی تا غیبت مهدوی.

موضوع، اسلام، تاریخ.

شناسه افزوده، نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها، دفتر نشر معارف.

شناسه افزوده، دانشگاه معارف اسلامی، معاونت پژوهشی.

رده‌بندی کنگره، ی ۱۳۰۰ ۱۷ ت ۱۱۷ الف / ۱۴ BP

رده‌بندی دیویی، ۲۹۷/۹۱۲

شماره کتاب‌شناسی ملی، ۱۹۲۸۹۳۱

استاد محترم و دانشجوی عزیز

خواهشمند است با ارائه نظرات خود ما را در رفع نواقص و ارتقای کتاب یاری بخشید.

به انتقادات و پیشنهادهای برتر هدایای ارزنده‌ای تعلق خواهد گرفت.

شماره تلفن واحد ارزیابی علمی: ۸ - ۷۷۳۴۳۲۷ - ۰۲۵۱ نمابر: ۷۷۴۷۲۴۰ - ۰۲۵۱

پست الکترونیکی: arzyabi@maaref.ac.ir صندوق پستی: ۶۱۷۳ - ۳۷۱۵۵

تاریخ اسلام

جلد دوم

از محمد ابراهیمی و رکیانی

از صلاح مجتبوی تا غیبت مهدوی

تألیف و تدوین: محمد ابراهیمی و رکیانی

چاپ اول: ۱۳۸۵ خورشیدی

چاپ دوم: ۱۳۸۶ خورشیدی

چاپ سوم: ۱۳۸۷ خورشیدی

جلد دوم

چاپ اول: ۱۳۸۵ خورشیدی

چاپ دوم: ۱۳۸۶ خورشیدی

چاپ سوم: ۱۳۸۷ خورشیدی

چاپ چهارم: ۱۳۸۸ خورشیدی

(چاپ پنجم: ۱۳۸۹ خورشیدی)

محمد ابراهیمی و رکیانی

عضو هیئت علمی دانشگاه شهید بهشتی

عضو هیئت علمی دانشگاه شهید بهشتی

چاپ اول: ۱۳۸۵ خورشیدی
چاپ دوم: ۱۳۸۶ خورشیدی
چاپ سوم: ۱۳۸۷ خورشیدی
چاپ چهارم: ۱۳۸۸ خورشیدی
چاپ پنجم: ۱۳۸۹ خورشیدی

مجموعه تاریخ اسلام

۳۰

تاریخ اسلام (جلد دوم)

از صلح مجتبوی تا غیبت مهدوی

مؤلف: محمد ابراهیمی ورکیانی

تدوین: نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها

معاونت پژوهشی دانشگاه معارف اسلامی

ناشر: دفتر نشر معارف

ویراستار: یوسف غلامی

بازبینی نهایی: سیدسعید روحانی

صفحه آرایی: امیرحسین نائینی

چاپ: یکم، زمستان ۱۳۸۸ / ۲۰۰۰ نسخه

قیمت: ۴۶۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸ - ۹۶۴ - ۵۳۱ - ۲۳۹ - ۶

کلیه حقوق محفوظ است

رج: لیست مراکز پخش

قم: ۱. خیابان شهدا، کوچه ۳۲، شماره ۳، تلفن و نمابر ۷۷۴۴۶۱۶

۲. خیابان شهدا، روبه روی دفتر مقام معظم رهبری تلفن ۷۷۳۵۴۵۱؛ نمابر ۷۷۴۲۷۵۷

تهران: خیابان انقلاب اسلامی، چهارراه کالج، جنب بانک ملی؛ پلاک ۷۱۵؛ تلفن ۸۹۱۱۲۱۲؛ نمابر ۸۸۰۹۳۸۶

پخش پکتا: تهران، خیابان حافظ، نرسیده به چهارراه کالج، نبش کوچه بامشاد، پلاک ۵۲۵؛ تلفن: ۵ - ۸۸۹۴۰۳۰۳

نشانی الکترونیک: E-mail: info@nashremaaref.ir؛ پایگاه اینترنت: www.nashremaaref.ir

سخن آغازین

اصطلاح «امت» در مفهوم کلی به گروهی که دارای وجه یا وجوه مشترک زبانی، مکانی و یا دینی اند گفته می‌شود و در مفهوم خاص، پیروان یک دین و آیین را گویند. این واژه بیش از ۶۵ بار در قرآن کریم به کار رفته است. ۵۲ مورد به صورت مفرد^۱ و ۱۳ مورد به صورت جمع.^۲ ترکیب‌هایی چون «امة قائمه»،^۳ «امة مسلمة»،^۴ «امة واحدة»،^۵ «امة مقتصده»^۶ و «امة وسطا»^۷ از آن نمونه است که هر یک از این اصطلاحات و ترکیب‌ها دارای معنا و پیام‌های جاودانه خاص است.

ویژگی‌های هر یک از این امت‌ها و وجوه تمایز و اشتراک آنها موضوع این نوشتار نیست. آنچه با روش، محتوا و اهداف نگارنده همساز است، اشاره به اصطلاح امت وسطا است. این اصطلاح هر چند بیش از یک‌بار در قرآن کریم نیامده است، جامعیت معنای آن به روشنی گواه جاودانگی قرآن و بی‌همتایی تعالیم دین مبین اسلام است. «وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا...»

۱. بقره (۲): ۱۳۴؛ نحل (۱۶): ۳۶ و ۸۴؛ غافر (۴۰): ۵.

۲. اعراف (۷): ۱۶.

۳. آل عمران (۳): ۱۱۳.

۴. بقره (۲): ۱۲۸.

۵. مائده (۵): ۴۸.

۶. مائده (۵): ۶۵ و ۶۶.

۷. بقره (۲): ۱۴۳.

واژه «وسط» به معنای معتدل، میانه و بهترین^۱ و معنای اصطلاحی آن نیز پرهیز از افراط و تفریط و برگزیدن راه میانه در اعتقادات، اخلاقیات، سیر و سلوک و به طور کلی اعتدال در زندگی دنیوی و ابعاد مختلف آن است.

در حوزه زندگی فردی و اجتماعی، امت وسط امتی است که نه دچار خرافه‌پرستی و نه مسحور دانش جدید و نه دلدا به دنیا و تسلیم او و نه گریزان از آن و جدای از حیات اجتماعی و نه فریفته تجددگرایی و آزادی به معنی رهایی نفس و هواهای نفسانی و نه فرورفته در اندیشه واپسگرایانه و مخالف هرگونه مدنیت و پیشرفت است.

در افق ادیان، در حالی که گرانیگاه آیین یهود و توجه امت یهود، بر عمل است و مسیحیت و امت مسیحی، بر ایمان تأکید می‌کند، امت وسط امتی است که ترازوی ایمان و عمل هر دو را داراست و به تعبیر برخی متون دینی، در زمانی که پیام آیین حضرت موسی (ع) بر مغرب حیات انسان، و پیام آیین عیسوی بر مشرق حیات او تأکید می‌کند، پیام آیین وسط بر مشرق و مغرب وجود انسان توجه دارد و در حالی که یهودیان، قومیت و قوم بنی اسرائیل را محور دین خود قرار دادند و مسیحیان، شخصیت و شخص حضرت عیسی (ع) را، امت وسط کتاب خدا و سنت رسول خدا (ص) را محور و معیار دین و حرکت خود قرار داده است.

در حوزه عقاید و اعتقادات دینی و مذهبی، امت وسط امتی است که از افکار و اندیشه‌های غلوآمیز درباره پیامبران (ع)، امامان معصوم (ع) و اولیا الهی بدورند. نه حضرت عیسی را خدا یا فرزند خدا می‌دانند و نه حضرت مریم را با تمام عظمت و جلالت خود معبود انسان‌ها؛ نه حضرت علی (ع) را خالق بشر و نه سایر امامان و اولیای الهی را اداره‌کننده دستگاه آفرینش.

با عنایت به آنچه ارائه شد، می‌توان گفت امت وسط یعنی امت اسوه و برگزیده که گواه بر همه انسان‌ها در جهان دیگر است.

در کتاب پیش‌رو، استاد ارجمند حجت الاسلام و المسلمین دکتر محمد ابراهیمی‌ورکیانی

۱. مجمع البحرین، طریحی، ج ۴، ص ۴۹۸؛ /قرب الموارد، سعید الخوری الشرتونی، ج ۵، ص ۷۶۵؛ مفردات قرآن، راغب اصفهانی، تحقیق ندیم مرعشلی، ص ۴۷۴.

به مهم‌ترین مسایل زندگی امامان اهل‌بیت علیهم‌السلام پرداخته است. نویسنده تلاش کرده است تا به دور از برخی افراط و تفریط‌ها به زوایایی از حوادث تاریخ اسلام و زندگی امامان علیهم‌السلام بپردازد. گروه تاریخ و تمدن اسلامی معاونت پژوهشی دانشگاه معارف اسلامی، ضمن قدردانی از کوشش نگارندهٔ محترم، امیدوار است از دیدگاه‌ها و نقدهای عالمانه اساتید، صاحب‌نظران و دانشجویان محترم در اصلاح کاستی‌های احتمالی بهره‌مند گردد.

معاونت پژوهشی دانشگاه معارف اسلامی

گروه تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی

.....	۴
.....	۵
.....	۶
.....	۷
.....	۸
.....	۹
.....	۱۰
.....	۱۱
.....	۱۲
.....	۱۳
.....	۱۴
.....	۱۵
.....	۱۶
.....	۱۷
.....	۱۸
.....	۱۹
.....	۲۰
.....	۲۱
.....	۲۲
.....	۲۳
.....	۲۴
.....	۲۵
.....	۲۶
.....	۲۷
.....	۲۸
.....	۲۹
.....	۳۰
.....	۳۱
.....	۳۲
.....	۳۳
.....	۳۴
.....	۳۵
.....	۳۶
.....	۳۷
.....	۳۸
.....	۳۹
.....	۴۰
.....	۴۱
.....	۴۲
.....	۴۳
.....	۴۴
.....	۴۵
.....	۴۶
.....	۴۷
.....	۴۸
.....	۴۹
.....	۵۰
.....	۵۱
.....	۵۲
.....	۵۳
.....	۵۴
.....	۵۵
.....	۵۶
.....	۵۷
.....	۵۸
.....	۵۹
.....	۶۰
.....	۶۱
.....	۶۲
.....	۶۳
.....	۶۴
.....	۶۵
.....	۶۶
.....	۶۷
.....	۶۸
.....	۶۹
.....	۷۰
.....	۷۱
.....	۷۲
.....	۷۳
.....	۷۴
.....	۷۵
.....	۷۶
.....	۷۷
.....	۷۸
.....	۷۹
.....	۸۰
.....	۸۱
.....	۸۲
.....	۸۳
.....	۸۴
.....	۸۵
.....	۸۶
.....	۸۷
.....	۸۸
.....	۸۹
.....	۹۰
.....	۹۱
.....	۹۲
.....	۹۳
.....	۹۴
.....	۹۵
.....	۹۶
.....	۹۷
.....	۹۸
.....	۹۹
.....	۱۰۰

- ۴۳..... نامه معاویه به قیس بن سعد
- ۴۴..... پاسخ قیس به معاویه
- ۴۵..... مذاکرات امام حسن علیه السلام با معاویه
- ۴۵..... ۱. به نقل یعقوبی
- ۴۵..... ۲. به نقل طبری و ذهبی
- ۴۶..... ۳. به نقل ابن اعثم در الفتوح
- ۴۶..... ۴. به نقل دینوری در اخبار الطوال
- ۴۷..... مذاکره نمایندگان معاویه با امام حسن علیه السلام
- ۵۰..... متن صلح نامه امام مجتبی علیه السلام و معاویه
- ۵۰..... ۱. به نقل ابن اعثم
- ۵۱..... ۲. به نقل ابن صباغ
- ۵۲..... ۳. به نقل بلاذری و ابن حجر
- ۵۲..... ۴. نقد و بررسی
- ۵۴..... ۵. جمع بندی و تحلیل علل و عوامل صلح
- ۵۹..... ۶. موقعیت ویژه علی علیه السلام در مبارزه مردم عراق
- ۶۲..... ۷. مخالفان صلح با معاویه
- ۶۴..... ۸. شعوبی گری و نقش آن در آشتی جامعہ اسلامی
- ۶۶..... ۹. اختلافات عقیدتی و تأثیر آن بر آشتی دوران امام حسن علیه السلام
- ۶۸..... ۱۰. قیصر روم و معاویه
- ۷۱..... ۱۱. همراهی یا مخالفت امام حسین علیه السلام در صلح با معاویه
- ۷۴..... ۱۲. بازگشت معاویه به شام و اقدامات او برای فتوحات
- ۷۷..... ۱۳. امام مجتبی علیه السلام در مدینه
- ۷۸..... ۱۴. حضور حسنین علیه السلام در مراسم حج و عمره
- ۷۹..... ۱۵. معاویه در مراسم حج و عمره

شهادت امام حسن مجتبیٰ (ع) و بازتاب آن در مردم عراق.....	۸۰
۲۰ فرازهایی از سخنان امام مجتبیٰ (ع).....	۸۳
فصل دوم: امامت سیدالشهدا، حسین بن علی.....	۸۵
۲۱ زندگی سیاسی امام (ع).....	۸۷
۲۲ نامه معاویه به امام (ع).....	۸۸
۲۳ پاسخ امام (ع) به معاویه.....	۸۹
۲۴ بررسی نامه امام حسین (ع) به معاویه.....	۹۲
۲۵ زیاد بن ابیه و نقش او در سلطه معاویه.....	۹۳
۲۶ گواهی زیاد به نفع مغیره.....	۹۵
۲۷ زیاد پس از برادر خواندگی معاویه.....	۹۶
۱۰ حکمرانی بر بصره.....	۹۶
۲ حکمرانی بر کوفه.....	۹۷
۲۸ سرگذشت حُجر بن عدی.....	۱۰۰
۲۹ شهادت عمرو بن حمق خزاعی.....	۱۰۴
۳۰ فشار اقتصادی معاویه بر مردم مدینه.....	۱۰۶
بخشش‌های ناروای معاویه.....	۱۰۶
۳۱ نقش مغیره در بیعت ستاندن برای یزید.....	۱۰۷
۳۲ عکس‌العمل امام (ع) در برابر بیعت با یزید.....	۱۰۸
۳۳ علل و مقدمات خروج امام حسین (ع).....	۱۱۰
۳۴ وصیت معاویه به یزید.....	۱۱۰
۳۵ اصرار یزید بر بیعت مخالفان.....	۱۱۳
۳۶ اعزام مسلم بن عقیل به کوفه.....	۱۱۵
۳۷ روانه شدن امام حسین (ع) از مکه به کربلا.....	۱۱۷
۳۸ سخنرانی امام (ع) در عرفات.....	۱۱۷

- ۱۱۹ ۱. نامه مسلم به امام علیه السلام
- ۱۲۰ ۲. امام حسین علیه السلام و جرّ بن یزید ریاحی
- ۱۲۲ ۳. نامه عمر بن سعد به عبدالله بن زیاد
- ۱۲۳ ۴. حکمت رفتارها و اقدامها
- ۱۲۵ ۵. خیانت نامه ها
- ۱۲۷ ۶. حوادث بعد از شهادت امام حسین علیه السلام
- ۱۲۷ ۷. توانین و پشیمان شدگان
- ۱۲۹ ۸. واقعه جرّه و پیامدهای آن
- ۱۳۱ ۹. موضع سیاسی محمد بن حنفیه
- ۱۳۳ ۱۰. موضع محمد پس از شهادت امام حسین علیه السلام
- ۱۳۵ ۱۱. نامه یزید به محمد بن حنفیه
- ۱۳۶ ۱۲. نامه یزید به عبدالله بن عباس و پاسخ او
- ۱۴۰ ۱۳. محمد بن حنفیه و امام زین العابدین علیه السلام
- ۱۴۲ ۱۴. اظهارات شهرستانی در مورد شخصیت محمد بن حنفیه
- ۱۴۲ ۱۵. محمد بن حنفیه و عبدالله بن زبیر
- ۱۴۴ ۱۶. افکار عمومی مسلمانان در برابر حکومت اموی پس از شهادت امام حسین علیه السلام
- ۱۴۵ ۱۷. قیام مطرف بن مغیره
- ۱۴۶ ۱۸. قیام عبدالرحمن بن محمد
- ۱۴۹ فصل سوم: دوران امام زین العابدین، سید الساجدین علی بن الحسین
- ۱۵۳ ۱. اوضاع آشفته سیاسی دوران امام علیه السلام
- ۱۵۴ ۲. اعلان خلافت عبدالله بن زبیر
- ۱۵۷ ۳. قیام مختار و موضع اهل بیت درباره او
- ۱۶۰ ۴. سیاست امام زین العابدین علیه السلام
- ۱۶۱ ۵. نامه امام علیه السلام به محمد بن مسلم زُهری

۱۶۴	۱. رساله حقوق
۱۶۵	فصل چهارم: دوران امامت محمد بن علی، باقر العلوم
۱۶۷	۱. زندگی سیاسی حضرت محمد بن علی، باقر العلوم
۱۷۱	۲. امتیاز نسبی اوضاع سیاسی دوران امام باقر
۱۷۳	۳. اصلاحات عمر بن عبدالعزیز
۱۷۴	۴. امام باقر و متولیان خانه خدا
۱۷۶	۵. عمر بن عبدالعزیز و بازگرداندن فدک به امام باقر
۱۷۷	۶. بر دباری امام باقر
۱۷۸	۷. امام باقر و امر به معروف و نهی از منکر
۱۷۸	۸. امام باقر و مساوات با همکیشان
۲۰۲	بخش دوم: دوران عباسیان
۲۰۳-۱۷۹	(۱۷۹-۴۰۳)
۱۸۱	فصل اول: دوران امامت جعفر بن محمد الصادق
۱۸۵	۱. اوضاع آشفته سیاسی دوران امام صادق
۱۸۶	۲. امام صادق و قیام زید بن علی
۱۸۸	۳. فضایل زید
۱۸۹	۴. علت قیام زید
۱۹۰	۵. علت شکست زید و یاران او
۱۹۱	۶. قیام یحیی بن زید
۱۹۵	۷. پیشگویی امیرمؤمنان علی
۲۰۲	۸. دیگر شخصیت‌های سیاسی بنی هاشم در دوران امویان
۲۰۴	۹. عبدالله فرزند معاویه
۲۰۵	۱۰. قیام فرزندان امام حسن مجتبی

- ۲۱۰ آشفتگی اوضاع و پیدایش مذاهب عقیدتی در دوران امام صادق علیه السلام ۲۱۰
- ۲۱۱ نامه نگاری نفس زکیه و منصور دوانیقی علیه السلام ۲۱۱
- ۲۱۲ نامه امام صادق علیه السلام به والی اهواز ۲۱۲
- ۲۱۳ عدالت اقتصادی از دیدگاه امام صادق علیه السلام ۲۱۳
- ۲۱۴ فصل دوم: دوران امامت حضرت موسی بن جعفر ۲۱۴
- ۲۱۵ زندگی سیاسی امام موسی بن جعفر علیه السلام ۲۱۵
- ۲۱۶ قیام های دوران امامت حضرت موسی بن جعفر علیه السلام ۲۱۶
- ۲۱۷ قیام حسین بن علی (شهید فخ) ۲۱۷
- ۲۱۸ دوران مهدی عباسی و مدارا با علویان ۲۱۸
- ۲۱۹ دوران موسی الهادی ۲۱۹
- ۲۲۰ ادریس بن عبدالله بن حسن ۲۲۰
- ۲۲۱ یحیی بن عبدالله بن حسن ۲۲۱
- ۲۲۲ موضع امام کاظم علیه السلام در این حوادث ۲۲۲
- ۲۲۳ نامه یحیی بن عبدالله به حضرت موسی بن جعفر علیه السلام ۲۲۳
- ۲۲۴ پاسخ امام علیه السلام ۲۲۴
- ۲۲۵ سکوت اضطراری ۲۲۵
- ۲۲۶ مناظرات و کرامات امام علیه السلام ۲۲۶
- ۲۲۷ وصیت عجیب امام علیه السلام ۲۲۷
- ۲۲۸ دستگیری امام علیه السلام و شهادت آن بزرگوار ۲۲۸
- ۲۲۹ تأسیس دولت اموی در اندلس ۲۲۹
- ۲۳۰ علویان شهید در دوران هارون ۲۳۰
- ۲۳۱ پیدایش مذهب واقفیه ۲۳۱
- ۲۳۲ اختلافات داخلی عباسیان در امر خلافت ۲۳۲
- ۲۳۳ قیام خرم دینان و شورش های خوارج در دوران امام صادق و موسی بن جعفر علیه السلام ۲۳۳

نتیجه	۲۶۳
نمونه‌ای از نصایح امام کاظم علیه السلام	۲۶۴
فصل سوم: دوران امامت حضرت رضا	۲۶۵
موضع سیاسی مأمون با امام رضا علیه السلام	۲۶۹
ابوسرایا و سرنوشت قیام او	۲۷۰
قیام محمد بن جعفر بن محمد علیه السلام	۲۷۴
جنگ هرثمه بن اعین با ابوسرایا	۲۷۵
سفر امام رضا علیه السلام به خراسان	۲۷۷
سرمتن عهدنامه مأمون در مورد ولیعهدی امام رضا علیه السلام	۲۸۰
بیعت عباسیان با ابراهیم بن مهدی	۲۸۸
واکنش شیعیان و خوارج نسبت به ولایت‌عهدی امام رضا علیه السلام	۲۹۰
روش سیاسی مأمون بعد از شهادت امام رضا علیه السلام	۲۹۲
امام رضا علیه السلام در مرو	۲۹۵
۱. رساله امام علیه السلام در طب و حفظ سلامتی	۲۹۶
۲. رساله امام علیه السلام در تبیین پایه‌های شریعت	۲۹۶
۳. نماز باران	۲۹۷
۴. اقامه نماز عید قربان به دستور مأمون	۲۹۸
امام رضا علیه السلام و فرزندان سهل	۲۹۹
موضع امام رضا علیه السلام در قیام سادات علوی	۳۰۱
گفتار بقال‌ها	۳۰۲
شهادت امام رضا علیه السلام	۳۰۳
نامه عبدالله بن موسی به مأمون	۳۰۴
فصل چهارم: دوران محمد بن علی، جوادالائمه	۳۱۳
شبهات مطرح درباره شخصیت امام جواد علیه السلام	۳۱۷

- ۳۱۹..... از دواج امام جواد علیه السلام با ام فضل (دختر مأمون).....
- ۳۱۹..... سن امام جواد علیه السلام هنگام ازدواج با دختر مأمون.....
- ۳۲۰..... دیگر حوادث دوران امامت آن بزرگوار.....
- ۳۲۱..... وفات یا شهادت امام جواد علیه السلام.....
- ۳۲۵..... پاره‌ای از حوادث دوران معتصم.....
- ۳۲۶..... از اندرزهای امام جواد علیه السلام.....
- ۳۲۹..... فصل پنجم: دوران علی بن محمد، امام هادی.....
- ۳۳۶..... خلفای معاصر امام هادی علیه السلام.....
- ۳۳۷..... تخریب مرقده مطهره امام حسین علیه السلام به دست متوکل.....
- ۳۳۹..... قیام سادات علوی در دوران متوکل.....
- ۳۴۰..... کشته شدن متوکل به دست فرزندش منتصر.....
- ۳۴۲..... وفات یا شهادت امام هادی علیه السلام.....
- ۳۴۴..... از مواظ و نصایح امام هادی علیه السلام.....
- ۳۴۵..... فصل ششم: دوران امام حسن عسکری.....
- ۳۵۰..... اظهارات والی قم درباره امام حسن عسکری علیه السلام.....
- ۳۵۱..... قیام علویان در دوران امام علیه السلام.....
- ۳۵۷..... علت ناکامی قیام‌های سادات علوی در دوران بنی عباس.....
- ۳۶۱..... امام حسن عسکری علیه السلام و برادرش جعفر.....
- ۳۶۸..... بحران امامت پس از وفات امام یازدهم علیه السلام.....
- ۳۶۹..... نقش برخی از نمایندگان امام عسکری علیه السلام در بحران امامت.....
- ۳۷۱..... آشعاب عقیدتی شیعیان.....
- ۳۷۲..... ادعای نیابت شلمغانی.....
- ۳۷۲..... محمد بن نصیر.....
- ۳۷۳..... از مواظ و نصایح امام عسکری علیه السلام.....

فصل هفتم: دوران امام زمان، حجت بن الحسن المهدی	۳۷۵
اهل سنت دوازده امامی	۳۷۹
فرقه قادریه و عقیده آنان به دوازده امام	۳۸۰
سعدالدین حمویه	۳۸۲
اندر منشأ خاتم انبیاء و خاتم اولیاء	۳۸۳
علاء الدوله سمنانی	۳۸۴
تفرقه عقیدتی شیعه پس از حضرت عسکری علیه السلام	۳۸۵
اعتقاد دانشمندان مسلمان به امامت مهدی علیه السلام	۳۸۷
۱. بیهقی	۳۸۷
۲. محی الدین عربی	۳۸۸
۳. محمد بلخی	۳۹۱
۴. فاضل روزبهان	۳۹۱
۵. عطار نیشابوری	۳۹۲
بیانیه مرکز رابطه العالم الاسلامی	۳۹۵
نمونه‌ای از روایات اهل سنت درباره حضرت مهدی علیه السلام	۳۹۶
ویژگی‌های حکومت مهدی از دیدگاه شیعه و اهل سنت	۴۰۴
۱. فراگیری و گسترش جهانی اسلام	۴۰۴
۲. شکوفایی دانش در دوران ظهور مهدی	۴۰۶
۳. شکوفایی اقتصادی و رفاه عمومی با توزیع عادلانه ثروت	۴۰۸

کتابنامه

(۲۰۵-۴۱۶)

کتابنامه	۴۰۷
----------------	-----